

Ljudje, kadri so najdragocenejše kar imamo

STRUC Vinko, dvakratni udarnik, železokrivec gradbenega podjetja »Gradisa« v Strnišču, član KPJ, sin

malega kmeta, pri podjetju dve leti, vesten, požrtvovalen in marljiv delavec in vzoren član sindikata.

BOGME Hilda, delavka, mati šestih otrok, proletarka, članica gradbenega kolektiva »Gradisa«, pri podjetju zaposlena eno leto in pol, doma iz

Lovrenca, vztrajna in vzorna delavka, ki ne pozna nobenih težkoč pri delu. Je zavedna članica sindikata.

CIRKVENČIČ Jože, betoner, zaposlen pri gradbenem podjetju »Gradisa« v Strnišču eno leto, član ml-

dinske organizacije, pohvaljen po upravnih in mladinskih linijah, dnevno prekoračuje normo do 45 odst., zvest in marljiv graditelj socializma.

Ob nezgodah je mnogo sočutja, pomagati pa si moramo sami

Bolnica in Drž. zavod za socialno zavarovanje v Ptujju imata nešteto dokazov o nesrečah in nezgodah, ki segajo ravno tako v vrste otrok kot v vrste odraslih. Nešteto pa je primerov, ki niso drugje registrirani kot v doživetjih staršev in sorodnikov, ki jih nesreče in nezgode najbolj zadenejo. Ni nezgode, ki ne bi občutno segla v osnovne življenjske pogoje celotne družine. Teško je danes najti starše, ki ne bi podvzeli za zaščito otrok vseh možnih korakov, ne ozirajo se na izgubo časa ali na materialne žrtve.

Družba delovnih ljudi nove Jugoslavije je izbrala več oblik pomoči v slučajih nezgod. Pomoč ljudem v delovnem odnosu temelji na drugačnih pogojih in oblikah, kot pomoč ljudem, ki niso v delovnem odnosu. Zraven tega pa je dala ljudska oblast možnosti za ustvaritev dodatne pomoči. To ustvarja sama množica delovnih ljudi, ne glede na sektor gospodarstva, v katerem sodeluje. To ustvarjajo tudi najmlajši državljani FLRJ, šolarji osnovnih in srednjih šol. Razvoj tovrstne pomoči sicer stalno zadeva na problematično vrednost raznih zavarovalnih družb predaprilske Jugoslavije. Te so pod parolo pomoči ljudstvu izkoriščale zbrana sredstva za vzdrževanje svojih vodstev in agentov. Kljub tej tradiciji bivših zavarovalnic pa prodirajo oblike in prednosti družbenega zavarovanja nove Jugoslavije med ljudstvo. Drž. zavarovalni zavod izvršuje sedaj funkcijo prostovoljnih zavarovanj za slučaj raznovrstnih gospodarskih in življenjskih nezgod.

Da bi se začel že pri najmlajših razvijati smisel za družbeno pomoč, ki marsikje presega vse oblike pomoči sorodnikov, sosedov in znancev ob najprisrčnejšem sočustvovanju, se izvaja v vseh šolah v ptujskem okraju akcija za množično vključitev šolarjev in dijakov v zavarovalni odnos. Ta obstoja na enkratni letni obvezi vplačila prispevka 10, 20, 30, 40 ali 50 din za člana, za DOZ pa na obvezi enkratnega izplačila premije 40.000 din staršem ali skrbnikom, če je zavarovanega otroka zadela nezgoda s posledico trajne in popolne nesposobnosti za delo. Iz tega zavarovalnega odnosa ima DOZ tudi obvezo, enkrat pomagati staršem ali skrbnikom z dnevnim prispevkom 20 din za največ do 100 dni, če se je zavarovanemu otroku pripetila nezgoda s posledicami, da bi bilo poslabšano otrokovo zdravje in če ne bi bil sposoben za polno šolsko delo. Če pa je starše ali skrbnika zavarovanega otroka zadela celo nesreča, da je otrok na posledicah nezgode umrl, je DOZ dolžan pomagati z zneskom 4000 din za pogrebne stroške. Z zvišanim letnim enkratnim prispevkom 20, 30, 40 ali

50 din se zelo zvišajo obveze DOZ-a. Pri plačilu prispevka 50 din je DOZ dolžan pomagati staršem ali skrbnikom z izplačilom 200.000 din, če bi njihovega zavarovanega otroka zadela nezgoda s posledico trajne ali popolne nesposobnosti za delo.

Lahko je razumeti zatrdilo staršev, da jim denarna pomoč v slučaju otrokove nezgode ne more zmanjšati žalosti, vsi starši pa bodo priznali, da je sami ne morejo zmanjšati, četudi bi dali vse od sebe, karkoli je do nezgode predstavljalo zanje osnovna življenjska sredstva za celotno družino. Pomoč v nezgodi pa ravno zasleduje cilj preprečitve, da bi nezgode segale v materialne prilike družin ter da bi imele večji obseg in posledice, kot je to v socialistični družbi sploh dopustno.

Razumevanje za ostvareitev množične pomoči v slučaju nezgod so stoddstotno razumeli starši otrok, uprave in učiteljstvo osnovne šole v Markovcih, Podlehniku, Veliki Nedelji, Podgorcih ter gimnazije v Ormožu. V Zavrčju je bil dosežen le 46 odstotni uspeh, v Hajdini 19%, pri Vidu 17%, v Zetalah in Majšperku 16 odstotni uspeh, med tem ko so šole v Desterniku, Bolfenu, Naračah in Cirkulanah po doslej dobljenih podatkih brez uspeha. Ptujski okraj v celoti v tem pogledu na področju Slovenije ni zavzel zavidnega mesta, saj je od 10.856 učencev h šol zavarovanih samo še 5494 učencev, ki so plačali premijo po 10 din.

Med zavarovanimi otroki je bilo doslej največ nezgod otrok iz šole pri Vidu. Starši Lesjak Julijane, Maroh Alojzije in Strgar Francke so prejeli skupno din 1970.— za dneve zdravljenja. Najtežjo poškodbo je imela Strgar Francka, za to je DOZ v tej nezgodi izplačil din 1480.— pomoči. Vsakdo bi lahko priznal, da ob 30 dinarjih skupno plačane premije treh imenovanih din 1970.— pomoči predstavlja družbeno pomoč, ki je ob sedanjih razvojnih pogojih ne smemo prezreti. Pomoč Vimer Majdi iz osnovne šole v Ptujju je znašala 600 din, pomoč za pogrebne stroške za dijaka Toplak Janeza pa 4000 din. To so primeri, ki potrjujejo resnico o DOZ-u in otroškem množičnem zavarovanju.

Ker je čas za zavarovanje za to šolsko leto do 31. decembra t. l., bodo nedvomno doslej zaostale šole skupno s starši šolskih otrok doumele, da temeljijo minimalne obveze zavarovanja in velike obveze DOZ-a na načelih socialistične družbe o čuvanju otrok in družin tudi pred posledicami nezgod.

Obveznosti DOZ-a bodo tako dosledno izvajane, kakor dosledno bodo starši in šole prijavljale DOZ-u vse primere nezgod zavarovanih otrok. Pri množični organizaciji ne-

Do 29. novembra t. l. bodo mladinci iz ptujskega okraja izpolnili obsežne naloge

V velikih pripravah za Praznik republike 29. novembra ne zaostajajo mladinci iz ptujskega okraja. Kot so praznovali prejšnje državne praznike z izpolnitvijo delovnih obvez, tako so tudi za 29. november prejeli obveze, ki jih bodo izvedli v danem roku. Med takimi aktivni mladinci so se doslej izkazali mladinci iz SOZ Osojnik, melioracijske šole in Pletarne v Ptujju, ki so zglede ostalim aktivom v okraju, v kolikor ti sami niso ničesar podvzeli za proslavo 29. novembra.

Mladinci iz aktivna iz SOZ Osojnik so sprejeli med drugim sledeče obveze:

1. Ustanovili bomo izobraževalni tečaj, katerega bo obiskovalo 17 mladincev.
  - a) V tečaj bomo vključili mladince iz aktivna Grajena in Mestni vrh.
  - b) Skozi izobraževalni tečaj se bomo povezali s to mladino ter ji pomagali postaviti organizacijo doma v svoji vasi.
2. Formirali bomo strojni-tractorski krožek.
  - a) V njega bomo vključili več mladince našega aktivna.
  - b) Stremeli bomo za tem, da bomo v krožek vključili tudi mladince vasi.
3. Ustanovili bomo fizkulturalni vod.
  - a) V njega bomo vključili vso mladino našega aktivna.
  - b) V njega bomo vabili tudi starejše zadružnike.
  - c) V njega bomo vključili tudi ostalo mladino ter po utrditvi voda postaviti fizkulturalni aktiv.
4. Imeli bomo 2-tedensko študij.
  - a) Imeli bomo konzultacijo po združenih pravilih ter nagrajevanju organizacije.
5. Popravili bomo matičnjak, da ga očujemo mraza.
  - a) Očistili bomo stroje ter jih popravili.
6. Pomagali bomo pri gradnji svinjakov ter pri gradnji istih dali 100 ur.
7. Začeli si bomo urejevati njivo, ki jo smo dobili od SOZ. Delali bomo poskuse za višji hektarski donos.
8. Proslavili bomo 29. november s kulturno prireditvijo.
  - a) Dali bomo recitacije.
9. Organizirali bomo 2 izleta in sicer enega v VINOZO Limbuš—Pekre in tovarno Strnišče.
10. Obiskali bomo 2 predstavi kina (skupno).
11. Posvečali bomo veliko pozornost pionirski organizaciji, ki se bo odražalo preko izletov, na katere bomo povabili tudi pionirje.
12. Ves čas tekmovanja bomo sprovajali agitacijo (med zadružniki) za volitve v KLO-je.
  - a) Okrasili bomo volišča.
  - b) Skrbeli bomo za razpoloženje na voliščih.
  - c) V to politično nalogo odnosno akcijo bomo vključili tudi ostalo kmečko mladino.

Mladinski aktiv melioracijske šole je sprejel nalogo, da bo naučil 10 mladincev-Makedoncev, tečajnikov melioracijske šole v Ptujju, čitati in pisati latinico Na dan 29. novembra bodo sprejeli v mladinski organizacijo 8 mladincev, utanočili bodo dva šahovska krožka.

zgodne pomoči ne sme biti vprašanja čuvanja sredstev, temveč edino in predvsem čuvanje zdravja in življenja naših otrok ter delovnih ljudi, ki so najdragocenejši zaklad, ki ga ima socialistična Jugoslavija.

dva študijska krožka in en debatni krožek itd.

Člani mladinskega aktivna Pletarne Ptujja so sprejeli obvezo, da bodo pred 29. novembrom tekmovali po Sirotanovičem načinu, da bodo izdelali 15 košar za krompir, katere bodo poklonili najboljšemu kmečkemu ali zadružnemu aktivu na Tarborski oblasti ter da bodo pomagali pri volitvah v KLO-je s tem, da bodo poslali svoje člane in članice v poedini vasi na pomoč.

Iz teh obvez je razvidna velika ljubezen mladine do našega ljudstva in njegovega vodstva Partije in države ter ogorčenje napram nekaterim predstavnikom sosednih socialističnih držav, ki poskušajo s klevetami in lažni izpodkoptati velik delovni polet našega ljudstva ter linijo KPJ s tov. Titom na čelu. S svojim delom hočejo mladinci dokazati, da so se pridružili delovnim ljudem Jugoslavije, ki odgovarjajo svetu z delom ter se ne ozirajo na informobrovske intrige.

Kako smo okrasili grob talcev

Cirkulane, 2. nov. 1949

Pionirji odreda Maksa Bračiča v Cirkulanah nismo pozabili, da moramo počastiti spomin na naše talce, zato smo se pripravili za 1. november t. l. Nanosili smo si smrečja in raznovrstnih rož ter smo spleli 9 vencev.

Dne 30. oktobra t. l. smo se zbrali na šolskem dvorišču. Z vsemi našimi pionirskimi zastavami, vencem in cveticami smo v povorki odkorakali na grob talcev. Ob grobu nam je upravitelj šole v kratkem nagovoru prikazal trpljenje in težko borbo padlih borcev. Nato je deklamiral tov. Janževevič Ana pesmico: »Na Kordunu grob do groba«. Pri tem smo še zapeli pesem: »Zrtvam«. Nato so dali fantje predvojaške vzgoje nekoliko častnih strelav.

Ta počastitev spomina na padle borce je bila kratka, vendar zelo ganljiva in pristrčna. Misli vsakega udeleženca so se usmerile v dneve umiranja naših talcev za svobodo. Njihova hrabrost nam bo vsem v vzpodbudo in — veselite do požrtvovalnega dela za domovino.

Za domovino s Titom — naprejl!

N. P.

OBVESTILO

Obveščamo vse članice okrajnega plenuma AFŽ kakor vse sekretarke in predsednice vaških odborov AFŽ, da se vrši dne 24. nov. 1949, ob 8. uri zjutraj zasedanje okrajnega plenuma AFŽ v prostorih Ptuiskega gledališča s sledečim dnevnim redom:

1. Organizacijsko politično poročilo.
2. Problematika o zaščiti matere in otroka.
3. Diskusija.
4. Sklepi.

Z ozirom na važne naloge, bature stoji pred organizacijo AFŽ v času volitev v KLO, vabimo vse čl. delegatke, sekretarke in predsednice vaških odborov, da se plenuma polnoštevilno udeležijo.

S. F. — S. N.

Okrajni odbor AFŽ Ptui

M. Iljin

Priroda in ljudje

O LJUDEH, KI SO SE RODILI PREZGODAJ

(Nadaljevanje)

Našo navadno jablano »kitajko« je križal z »belim zimskim calvillom« iz Francije, ki daje najboljša, najdražja jabolka na svetu.

Toda Mičurin je napravil še drznejše reči: križal je češnjo z divjo češnjo, češnjo s čremo, skoris z glogom, skoris z nepljo in v njegovem sadovnjaku so zrasli novi, čudežni plodovi, ki jih še nikdar ni bilo na svetu: črne kiselkastosladeke jagode »sladkega ceropadusa«, velikanske okusne jagode »okrasa severa«, veliki grozdi sladkega »granatnega skorisa«.

Poskusil je celo križati antonovko s češnjo, slivo, bruško, skorisem, ribezljem in kosmuljo ter dobil nekaj jabolok ne navadne zunanosti s pečkami krive, nepravilne oblike. O tem pripoveduje v svoji pred kratkim izišli knjigi.

Minevala so leta in desetletja. V Mičurinovih drevnicah so venomer nastajale nove, čudovite rastline. Okoli nje pa se je življenje vleкло dalje po starem, nekaj korakov proč od čudežnega Mičurinovnega drevesa so rastle po starem prav tiste kisle antonovke in trpke tenkovkvice. Človek bi bil mislil, da Mičurinovo delo deželi ni potrebno, da se je tudi on prav tako kakor Cjolkovski rodil prezgodaj.

Toda boljše se je roditi prezgodaj kakor prepozno. Bolje je biti človek prihodnosti kakor človek preteklosti Mičurina je čas dohitel.

To se je zgodilo, ko se je izvršil v Rusiji prevrat.

K Mičurinu v Kozlov je prišla iz Moskve brzovjaka:

»Poskusi za ustvarjanje novih kulturnih rastlin so izrednega pomena. Poslijite takoj poročilo predsedniku sveta ljudskih komisarjev Leninu.«

Nenadoma se je pokazalo, da je Mičurinov delo potrebno in važno za vso velikansko deželo.

Mičurinova drevnica se je večala in je narasla na tisoče hektarjev. Mičurin sam je umrl leta 1935. Njegovo delo pa živi. Drevesnica vzgaja nove vrste in jih razpošilja po vsej deželi poskusnim postajam.

V mestu sta dve znanstveni ustanovi, ki obe nosita Mičurinovo ime: Institut za znanstveno raziskovanje sadjarstva in Visoka šola za sadjarstvo.

Na tucate učenjakov dela v drevnici »sadjarja« Mičurina.

In danes ne govorimo več o Mičurinu kot o kozlovskem sadjarju, marveč o Kozlovem kot o Mičurinovem mestu.

Mesto je dobilo novo ime: Mičurinsk.

USTVARJANJE RASTLIN IN ŽIVALI

V prirodi so se ustvarjale nove vrste rastlin in živali v teku milijonov in milijonov let. Ljudje so ustvarjanje živih bitij na zemlji pospešili: v nekaj tisočletjih so ustvarili vso raznoliko množico svojih domačih živali in rastlin.

Iz velikanskih zalog prirode so jemali šape, glave, trupe, stebra, liste, plodove, in jih na razne načine sestavljali.

Zato imamo na zemlji toliko raznih vrst pšenice, ječmena, hrušk, jabolok, krav, psov in konj.

Samo psov imamo več sto pasem. Imamo pritiklave pse, ki jih lahko vtaknemo v žep, in pse-velikane, ki so skoraj tako visoki kakor konji. Imamo dobro odete pse, kosmate, volnate, in pa gole pse, ki so skoraj brez diake. Ena vrsta psov ima dolg gobec, druga okroglega, ena je podobna volku, druga lisici, tretja opici.

In koliko pasem imamo pri konjih, ovcah, govedu!

Vse te pasme so nastale iz nekdanjih divjih pasem z izborom in s križanjem. In to delo se vrši vedno hitreje.

V prejšnjih časih so vzrejali ljudje nove pasme kar na slepo, ne da bi bili razumeli, kako in zakaj se podedujejo svojstva od pokolenja do pokolenja.

Dogajalo se je, da je bilo delo celih desetletij zastoj: vzgojene rastline ali vzrejene živali so nenadoma v nekem pokolenju nehale biti podobne svojim očetom in materam ter so postale podobne praprabicam in prapradedom, kakor da bi ne bilo nobenega križanja pasem. In ljudje niso mogli razumeti, zakaj se je to zgodilo. Dogajalo se je, da se je križanje zdaj posrečilo, zdaj pa izjalovilo. Neuspehi so si sledili drug za drugim. Na tisoče živinorejcev in sadjarjev, ki so imeli smolo, je prišel eden s srečno roko. Človek mora imeti posebno čut, kakor sta ga imela Mičurin in znani ameriški sadjar Burbank, da ne zabloudi. Biti mora posebno vztrajen, da se vbadala leto za letom z eno in isto nalogo.

Delo šlo hitreje izpod rok, odkar je prišla gojiteljem rastlin in rejcem živali na pomoč znanost. Človek bi mislil, da je podobnost med sorodniki čisto preprosta reč. A šele v zadnjem času začnjenjajo ljudje razumovati, kako pride do te podobnosti in kako je mogoče nanjo vplivati.

V tucatih laboratorijev in na sto in sto poskusnih postajah proučujejo učenjaki zakone dednosti.

Na najrazličnejše načine križajo vse mogoče pasme in živali ter skrbno zapisujejo njihova svojstva. Dolga leta vodijo rodovnike kakega znamenitega kongskega rodu. Z velikansko pazljivostjo proučujejo rodovnik graha, kakor da ne gre za navaden grah, marveč za kake cesarja Graha.

Pa so učenjaki že kaj dognali?

Da, nekaj že vedo. A treba bo še mnogo opazovanja in poskusov, da si bomo

do konca razjasnili zakone dednosti, da bomo dokončno razumeli preprosto stvar: zakaj so otroci podobni staršem, vnuki babicam in dedom, nečaki stricem in tetam.

Poglavitna težava pri proučevanju zakonov dednosti tiči v okolišnih, da zahteva tako proučevanje dolgih razdobj. Za tri pokolenja pšenice so potrebna tri leta. Za tri pokolenja konj — za konja-deda, konja-očeta in konja-vnuka — je treba devet, včasih pa celo dvajset let.

Kako bi lahko tu pospešili delo znanosti?

BESEDA O MUŠJEREJI

Imamo panogo reje živali, o kateri malokdo ve: mušjerejo. Poleg govedorejcev, svinjerejev, kurjerejev, ovce-rejev, kunčjerejev in rejcev psov so tudi mušjereji, to so ljudje, ki vzrejajo muhe.

Redijo na tisoče muh, jih krmito in zanje skrbijo. Vzrejajo vse mogoče muše pasme: z dolgimi in s kratkimi krili, s sivimi in s črnimi telesom, z belimi in z rdečimi očmi.

O mušjereji pišejo knjige in predavajo.

Pred kratkim je prišel v Leningrad predavati ameriški profesor Calvin Bridges. V svojem predavanju je podrobno govoril o reji vinske mušice-dozofile in naštel vse koristi in prednosti mušjereje nasproti drugim vrstam reje živali.

Prva prednost: mušica-drozofila je zelo majhna — nekaj milijardkrat manjša od krave, da celo od konca. Okoli milijon mušic tehtajo nekaj kilogramov. Za čredo je torej treba zelo malo prostora. Tisoč »glav živine« lahko spravimo v eno škaflico. »Ni treba polji, ni treba hlevov.« je izjavil Calvin Bridges. Dodamo še lahko, da tudi ni treba pastirjev in zvončkov pod vratom.

Druga prednost: mušjo čredo zelo lahko nakrmimo. Profesor Bridges je dejal, da »stane krma za nekaj sto muh v

teku vsega njihovega življenja le nekak kopejk.«

Tretja prednost: mušja čreda raste mnogo hitreje kakor čreda krav ali ovac. Vsaka mušica odraste v desetih dneh in v dveh setih dneh že babcice, v tridesetih prababica. Vsaka mati ima nekaj sto ali celo tisoč otrok. Vsaka babica ima torej milijon vnukov, vsaka prababica milijarde pravnukov.

Tako ni prav nobenega dvoma, da je mušjereja

1. mnogo cenejša,
2. mnogo preprostejša in
3. mnogo hitrejša

kakor konjereja, govedoreja, ovce-reja in reja ostalih domačih živali.

Vse to je jasno kakor beli dan. Ena stvar pa ni razumljiva.

Muh ne jemo, na muhah ne jezdimo, muhe ne dajejo ne mesa ne volne ne mleka. Muha je popolnoma nekoristna, da, celo škodljivo bitje. Ljudje si niso brez razloga izmislili najbolj kruta in zavratna sredstva za uničevanje muh na primer s strupom prepojen papir s strašnim napisom »Smrt muham!« (dobro je, da muhe ne znajo brati, sicer ne bi nobena sedla na tak papir) ali lepljiv papir, ki zgrabi muho za nogo in je ne izpusti več, ali stekleno past v katero muha lahko vleti, a izleteti ne more.

Muh, iztrebljajo brez usmiljenja tudi najbolj kroki ljudje, celo tisti, o katerih pravijo, da »nti muhi ne bi storili nič žalega.«

Čemu torej vzrejamo muhe? In zakaj jih potrebujemo?

Morda v zabavo kakor vzrejajo na primer v tujni bradate psičke-spačke?

Toda muhi vendar ne moreš nadei ovratnička. Muhe ne moreš peljati na vrvič na sprehod. Čemu vendar goji muhe?

Ne gojijo jih za kratkostasne mušjere-ja je zelo važen posel. Lahko natančno dokažemo, da mušjereja ni samo preprosti in cenen, ampak tudi izredno koristen posel.